Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğrencileri

Bitirme Projesi Yarışması

2026

RUMUZ

2	**0**	**1**	**0**	**3**

Açıklama Raporu

TÜRKİYE PLANLAMA OKULLARI BİRLİĞİ

Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğrencileri

Bitirme Projesi Yarışması 2026

İÇİNDEKİLER TABLOSU

ŞEKİLLER TABLOSU 3
ÖZET 4
1. GİRİŞ 5
2. AMAÇ, KAPSAM VE HEDEFLER 5
2.1. Amaç 5
2.2. Kapsam 5
2.3. Hedefler 6
2.3.1. 1/5000 Ölçekli Plan Hedefleri 6
2.3.2. 1/1000 Ölçekli Kentsel Tasarım Hedefleri 6
3. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ 7
4. PLANLAMA YAKLAŞIMI 7
4.1. Potansiyel Odaklı Planlama Yaklaşımı 8
4.2. Ekolojik Süreklilik ve Doğa'nın Aurası 9
4.3. Müdahale Analizi 9
4.4. 1/5000 Ölçekli Planlama Yaklaşımı 9
4.5. 1/1000 Ölçekli Kentsel Tasarım Yaklaşımı 10
4.5.1. Yapısal Analiz 10
4.5.2. Kavramsal Analiz: Flanör 11
4.5.3. Müdahale Analizi 12
5. PLANLAMA KARARLARI 12
5.1. 1/5000 Arazi Kullanım Planı 12
5.1.1. Ekoloji Temelli Mekansal Planlama 13
5.1.2. Kentsel Odaklar ve Sistemler 14
5.1.3. Ulaşım Sistemi 14
5.1.4. Konut Sistemi 15
5.1.5 Nüfus Projeksiyonu 16
5.2. 1/1000 Kentsel Tasarım 17
5.2.1. Arazi Kullanımı 17
5.2.2. Açık ve Yeşil alan Sistemi 18
5.2.3. Kamusal Odaklar 19
5.2.4. Ticaret 20
5.2.5. Sosyal Donatılar 21
5.2.6. Mekansal Karakterler 22
5.2.7. Nüfus Projeksiyonu 23
KAYNAKÇA 24

ŞEKİLLER TABLOSU

Şekil 1: Menteşe Yerleşimi Çevresi 8

Şekil 2: Karabağlar Yaylası Sosyal Ağlar ve Odaklar 9

Şekil 3: Aura Katmanları 10

Şekil 4: Kentsel Bölgeleme 11

Şekil 5: 1/5000 Ölçekli Planlama Yaklaşımı 11

Şekil 6: 1/1000 Kentsel Tasarım Yapısal Analizler 11

Şekil 7: 1/1000 Kavramsal Analiz ve Mabollora 12

Şekil 8: 1/1000 Kavramsal Analiz Flanör Deneyim Rotası 12

Şekil 9: 1/1000 Müdahale Analizleri 13

Şekil 10:1/5000 Arazi Kullanım Planı 13

Şekil 11:1/5000 Ekoloji Temelli Mekansal Planlama 14

Şekil 12:1/5000 Ekoloji Temelli Mekansal Planlama 14

Şekil 13: 1/5000 Kentsel Odaklar, Şekil 14: 1/5000 Kentsel Omurgalar 15

Şekil 15: 1/5000 Karayolu Ulaşım Ağı, Şekil 16: 1/5000 Bisiklet Güzergaları 15

Şekil 17: 1/5000 Yerleşim Sistemi 16

Şekil 18: 1/5000 Menteşe Nüfus Projeksiyonu 17

Şekil 19: 1/1000 Ölçekli Kentsel Tasarım 17

Şekil 20: 1/1000 Ölçekli Arazi Kullanımı 18

Şekil 21: 1/1000 Ekolojik Ana ve Alt Omurgalar 19

Şekil 22: 1/1000 Yaya Dolaşımı 19

Şekil 23: 1/1000 Kentsel Kamusal Odaklar 20

Şekil 24: 1/1000 Kent Parkı Ekolojik Kent Kalbi, Şekil 25: 1/1000 Stadyum Kamusal Kent Kalbi 20

Şekil 26: 1/1000 Ticaret Dağılımı 21

Şekil 27: 1/1000 Sosyal Donatı Dağılımı 22

Şekil 28: Saburhane, Zübeyde Hanım Caddesi, Kent Parkı 22

Şekil 29: 1/1000 Modelleme 22

Şekil 30: 1/1000 Çalışma Alanı Konut Dağılımı, Şekil 31: 1/1000 Nüfus Projeksiyonu 23

2	0	1	0	3

ÖZET

Doğa, yalnızca kentlerimizin çevresinde bulunan peyzaj ögesi olmanın ötesinde kentlerin yönelimini, biçimini ve kimliğini de oluşturan temel bir sistemdir. Kentler doğa ile kurmuş olduğu bu ilişki üzerinden ele alındığında, yalnızca ekolojik sürekliliğin korunmasıyla sınırlı kalmayıp aynı zamanda doğa, kentlilerin gündelik yaşam deneyimlerini ve mekân ile kurmuş olduğu bağ açısından da ayırıcı olmuştur. Bu sebeple doğa-kent ilişkisi; yalnızca doğanın korunması üzerinden değil, doğanın kentsel yaşamın başat faktörü olarak ele alındığı ve insan davranışlarını kamusal mekânlarda şekillendirerek mekân algısını dönüştüren bütüncül bir mekânsal sistem olarak kurgulanmaktadır.

Bu ilişkinin güçlü bir biçimde okunduğu kentlerden biri olan Muğla; çevresinde bulunan orman alanları, ovalar ve yaylalar gibi doğal sistemlerin şekillendirdiği mekânsal bir karaktere sahiptir. Muğla, doğal çevresiyle kurmuş olduğu ilişki bakımından yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda kentlinin doğa bilincinin gündelik hayattaki etkilerini deneyimleyebileceği mekânsal bir yapıya sahiptir. Muğla'nın bu doğal karakteri, kentin tarihinden gelen "Mabolla" ismiyle birlikte yeniden ele alınmıştır. Antik dönem yerleşimlerinden biri olan Mabolla adı, kentin tarihi köklerinden birini oluşturmaktadır. Christian Norberg-Schulz tarafından ele alınan Latince Genius Loci (Yerin Ruhu) kavramının her mekânın kendine özgü bir ruhu olduğuna yönelik referansından esinlenilerek, "Muğla'nın Aurası" anlamına gelen Mabollora (Mabolla + Aura) vizyonu oluşturulmuştur.

Bu doğrultuda ''Mabollora: Muğla'daki Doğanın Ruhu'' vizyonu; Muğla'nın yayla-ova-kent üçgeninde oluşan doğal geçirgen sınırlarının, merkezde kurulan karşılaşmaların ürettiği sosyal dokunun, gündelik yaşamın deneyimsel yoğunluğunun ve mekânın algısal farkındalığının bir araya geldiği bütüncül bir mekânsal bilinçtir. Bu vizyon doğrultusunda, farklı ölçeklerde doğa-kent-anlam çerçevesinde plan kararları geliştirilmiştir.

Projenin temel amacı; Muğla'nın sahip olduğu ekolojik ve kültürel potansiyelleri kentsel yaşamın aktif bir parçası haline getirmek, tarımsal üretim, açık-yeşil alan sistemleri ve kamusal odaklar üzerinden ekolojinin kent içerisinde erişilebilir, deneyimlenebilir ve görünür olmasını sağlamaktır. Bu amaca ulaşabilmek için potansiyellerin okunması, ekolojik ağlarla bütünleştirilmesi ve farklı ölçeklerde kentsel yaşama entegre edilmesine dayalı çok ölçekli planlama yaklaşımı benimsenmiştir. Bu kapsamda çalışma yönteminde; 1/5000 ölçekli Muğla Menteşe planı için mekânsal analizler ve kavramsal analizler yapılarak ardından 1/5000 planında oluşturulan ekolojik sürekliliklerin kent merkezinde yeşil omurgalar, kamusal odaklar ve yaya dolaşımlarıyla deneyimlenmesi hedeflenmiştir. Bunun yanı sıra, 1/1000 ölçekli kentsel tasarım için alan belirlenerek alanın kapsamlı mekânsal ve kavramsal analizleri yapılmıştır. 1/1000 çalışma alanı içerisinde kanal rehabilitasyonu önerisi ile mavi ve yeşil altyapı sistemlerinden oluşan kentsel ana omurga kurgulanmıştır. Bu sistem doğrultusunda ve analizler ışığında, stadyum ve kent parkı kentsel ve ekolojik odaklar olarak ele alınmış, iki ekolojik odağı birbirine bağlayan yeşil omurgalar ve yaya dolaşım ağları aracılığıyla tarihi sit alanı ile Muğla Ovası arasında ekolojik ve mekânsal süreklilik kurulmuştur. Son olarak, çalışma alanının maketi üretilerek iki boyutlu bir yaklaşım yerine üç boyutta mekânsal dolaşımın deneyimlendiği bir çalışma ortaya konulmuştur.

Anahtar kelimeler: ekolojik omurga, yeşil altyapı, yeşil odak, yerin ruhu, ekolojik süreklilik

1. GİRİŞ

Bir kentin varlığı; yalnızca yapılı çevresi üzerinden değil, ekolojiyle kurduğu ilişkilerin gündelik yaşama yansımaları ve kentlinin mekânı algılama ile deneyimleme biçimleri üzerinden anlam kazanır. Muğla'nın mekânsal yapısı ve tarihî kentsel dokusu belirgin bir biçim ortaya koymakta ve kentin karakteri büyük ölçüde doğanın baskın varlığı tarafından şekillenmektedir. Çevredeki orman alanları, Karabağlar Yaylası ve tarım bölgeleri yalnızca ekolojik bir sınır oluşturmakla kalmayıp aynı zamanda mekânsal yönelimi, yoğunluk kararlarını ve kamusal alan kullanımını belirleyen bir ekolojik matris görevi görmektedir.

Yapılı çevre, kente belirli bir morfolojik devamlılık sunsa da, ekolojik katman mekânsal kararları daha belirleyici biçimde yönlendirir. Yayladan kent merkezine, orman sınırlarından su hatlarına uzanan doğal sistem; mekânsal süreklilik yaratarak Muğla'nın kimliğini tanımlayan "büyük ölçekli auranın" ortaya çıkmasını sağlamaktadır.

2. AMAÇ, KAPSAM VE HEDEFLER

2.1. Amaç

Projenin temel amacı, Muğla'nın sahip olduğu ekolojik ve kültürel potansiyelleri kentsel yaşamın temel bir parçası olarak ele alıp kent içerisinde farklı ölçeklerde görünür ve deneyimlenebilir kılmaktır.

Bu yaklaşım doğrultusunda oluşturulan Mabollora vizyonu çerçevesinde doğa, kentsel yaşamın içerisinde görünür bir değer olarak ele alınmaktadır. Bununla beraber, Muğla'nın sosyal, ekolojik ve kültürel değerlerinin koruma-kullanma dengesi gözetilerek daha yaşanabilir, sürdürülebilir ve erişilebilir bir kent oluşturmak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, kentsel gelişimin doğal sistemlerle uyumlu biçimde yönlendirilmesi, tarımsal üretimin korunarak kentsel deneyimle bütünleştirilmesi, sosyokültürel yaşamla kent geneline yayılması ve çeşitli ulaşım modları ile bütüncül bir kentsel ağ oluşturulması hedeflenmektedir. Son olarak, Muğla'daki kültürel mirasın özgün karakteri korunarak günlük yaşam içerisinde deneyimlenebilen, kentsel ısı adası etkisini azaltarak iklim dirençliliği sağlayan bir sistemi ortaya koymak amaçlanmaktadır. Bu çalışma kapsamında ekolojik denge, erişilebilirlik, kültürel miras ve dirençli kentsel gelişim eksenleri üzerinden, kent-doğa ikilisini güçlendiren bütüncül bir planlama yaklaşımı benimsenmektedir.

2.2. Kapsam

Proje, dönem boyunca yapılan çok kapsamlı analizler ve farklı ölçeklerde yapılan çalışmaları kapsamaktadır. 1/5000 ölçekli çalışma kapsamında; kentin çeperlerinde yer alan kızılçam ormanları, Karabağlar Yaylası, Muğla Ovası, kanal rehabilitasyonu sistemi, kent içi yeşil koridorlar, sosyokültürel yaşam alanları, ulaşım altyapısı ve kentsel sit alanı (Saburhane) gibi kültürel miras bellekleri arasındaki ilişkiler bir arada ele alınmıştır.

1/5000 ölçekli plan kararları doğrultusunda, 1/1000 ölçekli çalışma alanında kent merkezindeki ekolojik ve kültürel katmanların birbirleriyle ilişkisi detaylandırılmıştır. Çalışma kapsamında; kentsel-ekolojik odaklar, yeşil omurgalar, kanal sistemi ve yaya dolaşımlarıyla tarihi sit alanı ve Muğla Ovası arasında mekânsal sürekliliği güçlendirmeyi hedefleyen kararlar alınmıştır.

2.3. Hedefler

"Mabollora: Muğla'daki Doğanın Ruhu" vizyonu doğrultusunda, Muğla'nın sahip olduğu doğal ve kültürel potansiyeller kentle birlikte düşünülmüştür. 1/5000 ölçekli ''Nazım İmar Planı'' doğrultusunda ise Menteşe ilçesinin kentsel dokusu ve çeperi birlikte ele alınarak hedefler konulmuştur. Daha çok kentin ekolojik ve yapısal sistemleri arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi hedeflenmiştir. 1/1000 ölçekli ''Kentsel Tasarım'' projesinde ise, 1/5000 ölçekli plandan seçilen alan içerisinde tekrardan analizler yapılarak kentsel sit alanı varlığı, yerleşim alanı ve Muğla Ovası varlığı ile mekânsal katmanlaşmayı ekolojik izlerle birbirine bağlayan hedefler alınmıştır. Üst ölçekten gelen hedeflerin mekânsal ve deneyimsel karşılığının oluşturulması hedeflenmiştir. Böylece her ölçeğin getirmiş olduğu farklı detaylar ve kapsamlar değerlendirilmiştir.

2.3.1. 1/5000 Ölçekli Plan Hedefleri

- Kentsel gelişimi ekolojik sistemlerle uyumlu bir yapıya dönüştürmeyi, kent içindeki yeşil ağların sürekliliğini güçlendirmeyi ve doğal yaşam döngülerini destekleyen mekânsal stratejiler üretmeyi amaçlamaktadır.

- Kentsel dokuda çok işlevliliği destekleyen; konut, çalışma, sosyal etkileşim ve hizmet alanlarını bir arada kurgulayan karma kullanım odaklı mekânsal gelişme modelleri geliştirmeyi hedeflemektedir.

- Kentin ekonomik, kültürel ve sosyal işlevlerini birbirine bağlayan; yaya öncelikli, çevre dostu ve erişilebilirliği artıran bütüncül bir ulaşım sistemi kurgulamayı amaçlamaktadır.
- Doğal ve kültürel değerleri korurken kontrollü ve nitelikli kullanım tanımlayan, koruma–kullanma dengesini gözeten planlama ilkelerini benimsemektedir.
- Kentin kültürel, doğal ve sosyal katmanları arasında mekânsal bütünlük kurarak sürdürülebilir ve kapsayıcı gelişim senaryoları oluşturmayı hedeflemektedir.

2.3.2. 1/1000 Ölçekli Kentsel Tasarım Hedefleri

- Ekoloji temelli yaklaşım; yeşil alanları, su sistemini ve açık alanları parçalı unsurlar olarak değil, Saburhane'den Muğla Ovası'na uzanan, süreklilik gösteren ve çok katmanlı bir kentsel omurga olarak ele almalıdır.

- Alan, tek karakterli bir müdahale alanı olarak değil, Saburhane'nin tarihî dokusundan yeni kamusal odaklara, ana akslardan mahalleler arası geçişlere kadar farklı mekânsal katmanların birlikte çalıştığı çok parçalı bir sistem olarak ele almalıdır.

- Kamusal yaşamın kent geneline yayılmasını esas alan yaklaşım; alan içerisindeki meydanlar, parklar, sokaklar, geçiş alanları ve kamusal odaklar arasında süreklilik kuran, bu sürekliliği ortak bir mekânsal düzen ve tasarım diliyle güçlendiren bütüncül bir sisteme dönüştürmelidir.

- Erişilebilir ve aktif ulaşım ağı yaklaşımı; yol hiyerarşisini, yaya deneyimini, kavşak çözümlerini ve kamusal odaklar arasındaki ilişkileri tasarım ölçeğinde netleştiren bir sisteme dönüştürmelidir.

- Toplumsal kapsayıcılık ilkesi doğrultusunda, kamusal mekânlar tüm kullanıcı gruplarının kentsel yaşama erişebilmesine, bu mekânları kullanabilmesine ve katılım sağlayabilmesine olanak verecek şekilde düzenlenmelidir.

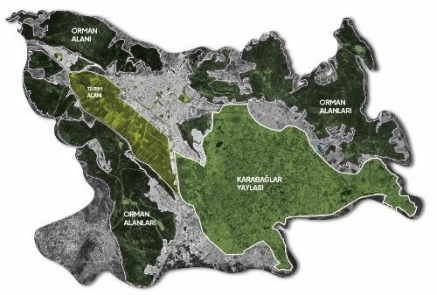
3. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Çalışma ilk olarak Muğla'nın doğal, kültürel ve kentsel dokusu üzerinden yapılan analizler ile başlamıştır. 1/5000 ölçekli plan kararları için gerçekleştirilen mekânsal analizler ve kavramsal analizler doğrultusunda ise kentin ekolojik değerlerinin kente belirgin bir kimlik kattığına karar verilerek bu potansiyellerin kentsel yapı ile nasıl ele alınabileceğine dair yürütülen bir çalışma oluşturulmuştur. Bu süreçte; kent ve doğa arasındaki ilişkiyi sürdürülebilirlik, kapsayıcılık ve yaşanabilirlik kavramları üzerinden tanımlayan "Mabollora: Muğla'daki Doğanın Ruhu" vizyonu belirlenerek planlama müdahaleleri geliştirilmiştir.

1/5000 ölçekli planlama süreçlerinin ardından farklı kentsel katmanların bir arada okunabilen bir alanın 1/1000 ölçekte kentsel tasarım çalışma alanı olarak seçilmesine karar verilmiştir. Seçilen bu alan içerisinde kentsel sit alanı, yapılaşmış kentsel doku, 1/5000 ölçekli planda kentsel ekolojik düğüm noktası olan stadyum, kanal sistemi ve Muğla Ovası'ndaki tarımsal alan katmanlarının ekolojik izlerle ve sürekliliklerle birlikte ele alınmasına olanak sağlamıştır. 1/1000 ölçekli kentsel tasarım alanı için ise 1/5000 ölçekli analizlere göre daha detaylı bir mekânsal analiz sürecinden geçilerek kentsel deneyimin ve gündelik yaşamın mekânsal karşılıklarını anlamaya yönelik kavramsal analizler tekrardan yapılmıştır. Bu kapsamda "flanör" kavramı üzerinden kentin yaya hareketliliği ve deneyim yoluyla kentin algılanma biçimi incelenmiştir. Elde edilen çıkarımlar doğrultusunda, kentsel tasarım kararları alınmış ve çalışma ortaya konulmuştur. Çalışma alanının kentsel tasarımını yalnızca 2 boyutta anlamak yerine maket çalışması ile birlikte dolaşımları daha iyi yansıtabilmek adına 3 boyutlu modelleme ortaya konulmuştur.

4. PLANLAMA YAKLAŞIMI

Mabollora vizyonu doğrultusundaki planlama yaklaşımı; Menteşe ilçesinin doğal ve kültürel potansiyellerinin bütüncül olarak değerlendirilmesine ve bu potansiyellerin farklı ölçeklerde yürütülen analiz ve planlama süreçlerinde mekânsal karşılıklara dönüştürülmesine dayanmaktadır. Bu doğrultuda; ekolojik süreklilik, yaşanabilirlik ve kapsayıcılık ilkelerini temel alan üç ana kavram belirlenmiştir. 1/5000 ölçekte kentsel gelişimi kent bütününde ele alan bir plan yapılmış olup ardından plan sınırı içerisinden 1/1000 ölçekli kentsel tasarım alanı seçilerek kentsel katmanlaşma, kentsel deneyim ve ekolojik izler üzerinden detaylandırılarak alanın üç boyutlu mekânsal gösterimleri ve maketi yapılmıştır.

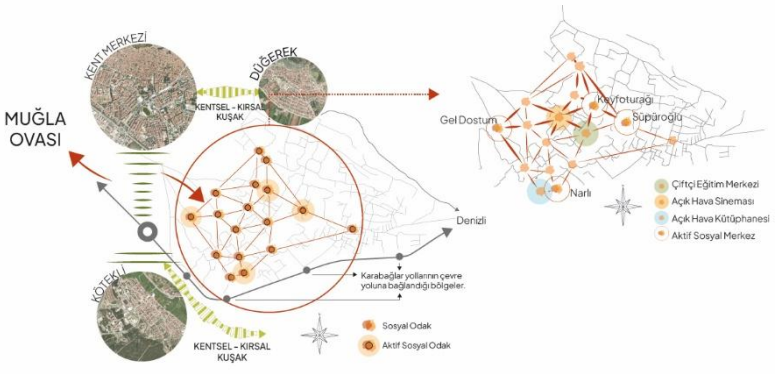
Şekil 1: Menteşe Yerleşimi Çevresi

4.1. Potansiyel Odaklı Planlama Yaklaşımı

Menteşe'nin mevcut kentsel yapısı; doğal, kültürel, mekânsal ve sosyal altyapı katmanlarının sunduğu potansiyeller doğrultusunda analiz edilmiştir. Analizler sonucunda Muğla Ovası'nın kent yaşamıyla sınırlı bir ilişki içerisinde olduğu gözlenmiş ve Muğla Ovası'nın yerleşime açılmasının kentliyle gündelik bir bağ kuramadığı için olumsuz göründüğü tespit edilmiştir. Kentlinin gündelik hayatı, Karabağlar Yaylası ile kurmuş olduğu güçlü ilişkilerle şekillenmekteydi. Bu durumu, Karabağlar Yaylası kültürü olarak ele aldığımızda ise Muğla Ovası'nın da bu gündelik yaşama dahil olması gerektiğini düşündürmüştür. Bu doğrultuda ovada kentlinin deneyimleyeceği ve farklı kullanıcı gruplarını bir araya getirebilecek kamusal mekânlar oluşturulması amaçlanmıştır. Kötekli bölgesindeki üniversite öğrencileri ve kent merkezi arasındaki kısıtlı etkileşim değerlendirildiğinde; plan önerisi kapsamındaki üniversite araştırma sahası, tarım parkı ve kent parkı gibi ekolojik odakların bu etkileşimi artırabileceği öngörülmüş ve alternatif ulaşım saatleri ile kapasite artırımı yoluyla erişilebilirliği artıran mekânsal kararlar geliştirilmiştir.

Analizler doğrultusunda yeşil sistem; orman, ova ve yayla ekosistemlerini birbirine bağlayan bütüncül bir omurga potansiyeli tespit edilmiştir. Bu omurga, Recai Güreli ve Zübeyde Hanım caddeleri üzerinden kent merkezine süzülerek Cumhuriyet Meydanı ve stadyum çevresinde güçlü bir kentsel ekolojik çekirdek olarak değerlendirilmiştir. Kent merkezinde yoğunlaşan bu çekirdek, çeperde Kışla Parkı'na kadar uzanarak kesintisiz bir yeşil süreklilik sağlamakta ve Muğla'nın doğa-kent ilişkisini görünür kılan temel mekânsal hat hâline gelmektedir. Ek olarak bu analizler sonucunda Cumhuriyet Meydanı, kamusal hareketlilik ve kentsel hafıza açısından aktif bir değer olarak öne çıkarken; Stadyum alanı, potansiyeline rağmen uzun yıllardır kent yaşamına sınırlı katkı sunan, büyük ölçüde "görünmeyen bir değer" olarak değerlendirilmektedir. Bu görünmeyen değeri açığa çıkarabilecek yaklaşımlar amacıyla aktif kamusal mekân sunan stadyum örnekleri incelenmiştir. Böylece stadyumun kentte spor işlevleri kullanımı için sınırlı kalmayan farklı biçimlerde hizmet eden açık bir yeşil alan olarak yeniden işlevlendirilme potansiyeli, Muğla için de benimsenebilecek güçlü bir model olarak değerlendirileceği fikri üzerinden ele alınmıştır.

Karabağlar Yaylası ile kapsayıcılık ilkesi altında mevcut sosyal odakların gündelik ve sosyal ilişkisi tespiti üzerinden aktif deneyimlenmesinin mevcut sosyal yapısı için önemli bir potansiyel oluşturduğu analiz edilmiştir. Bu doğrultuda yayladaki sosyal odaklar ve kullanıcı gruplarını yeniden ilişkilendirilmesinin temeli oluşturulmuştur.

Şekil 2: Karabağlar Yaylası Sosyal Ağlar ve Odaklar

4.2. Ekolojik Süreklilik ve Doğa'nın Aurası

Sosyal, Kültürel ve ekolojik değerlerin kesişimi üzerinden ele alınan noktalar mekânsal karakteri oluşturan ana bileşenlerdir. Kötekli, Recai Güreli Caddesi ve Zahire Pazarı gibi odaklar kentin gündelik hareketliliğinin yoğunlaştığı bölgeler "sosyal aura" katmanlarını oluştururken; Saburhane yani kentsel sit alanı tarihi merkez ile odağındaki Cumhuriyet Meydanı'nın tarihsel ve kültürel kimliklerini, kentin farklı "kültürel aura" katmanlarını oluşturan mekânsal odaklar olarak ele alınmıştır. Ek olarak, Karabağlar Yaylası, Orman alanları, Tarım alanları ve zeytin ağaçları ise kentin biyoçeşitliliğini destekleyen "ekolojik aura" katmanını oluşturmaktadır. Bu farklı aura katmanlarını ise ekolojik mekânsal sürekliliklerle bir araya getirilmesi, deneyimi destekleyen ve ilişkileri güçlendirmesi hedeflenen planlama yaklaşımının temelini oluşturması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, Muğla'nın ortak mekânsal kimliğini özünü ortaya koyan ''Mabollora: Muğla'daki Doğanın Ruhu'' vizyonunun temel referanslarından birisidir.

Şekil 3: Aura Katmanları

4.3. Müdahale Analizi

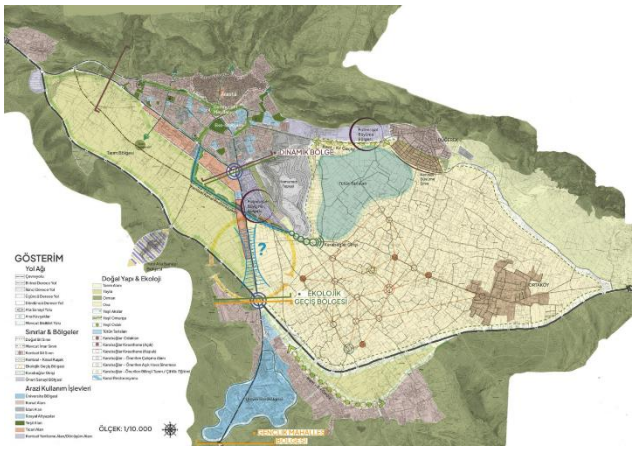
Geliştirilen plan müdahaleleri ile kentin mevcut potansiyellerinin okunması ve bu ilişkilerin mekânsal karşılıklarının araştırılması üzerinden ele alınmıştır. Tematik analizlerin bireysel okumalarla ele alınması üzerinden farklı kavramsal yaklaşımlar üzerinden geliştirilen mekânsal okumalar bir araya getirilerek ortak potansiyel değerler belirlenmiştir. Bu süreçte müdahale, mevcut duruma çözüm üretmekle kalmamış; korunabilecek değerleri görünür kılma, mevcut ilişkileri güçlendirmeye aracı olacak şekilde ele alınmıştır. Bu doğrultuda müdahale eskizleri atılmış, farklı mekânsal karakterlerin ve kullanıcı gruplarının birlikte değerlendirilmesine olanak sağlayacak planlama kararlarının geliştirilmesine zemin oluşturmuştur.

4.4. 1/5000 Ölçekli Planlama Yaklaşımı

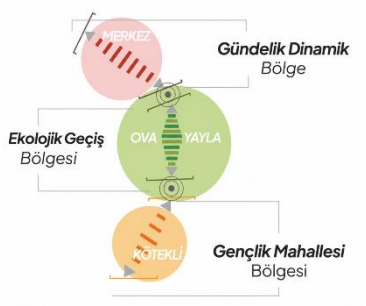
1/5000 ölçekli planlama yaklaşımında; Mabollora vizyonu doğrultusunda kent merkezi, ekolojik izlerin, kentin hem içerisinde hem de çevresinde deneyimlenmesi yaklaşımı benimsenmiştir. Bu doğrultuda planlama yaklaşımında; doğal ve kültürel değerlerin kent genelinde görünür hale gelmesi amaçlanmıştır. 1/5000 plan yaklaşımında kent 3 katmanda ele alınmıştır. Bunlar;

- **Gündelik Dinamik Bölge:** Merkez, Saburhane ve Cumhuriyet Meydanı'nı çevreleyen kamusal yapıyı,
- **Ekolojik Geçiş Bölgesi:** Ova – Yayla arasındaki ekolojik sürekliliği,
- **Gençlik Mahallesi Bölgesi:** Kötekli'deki üniversite çevresindeki dinamikleri temsil eder.

Bu üç katman ve kent genelindeki yaklaşımlar ise karar alma süreçlerinde kentsel katmanlara dayalı ilişkiler üzerinden şekillenmiştir. Böylece, Menteşe'nin sosyal, kültürel ve ekolojik yapısının bütüncül bir sistem içerisinde ele alınması amaçlanmıştır.

Şekil 5: 1/5000 Ölçekli Planlama Yaklaşımı

Şekil 4: Kentsel Bölgeleme

4.5. 1/1000 Ölçekli Kentsel Tasarım Yaklaşımı

1/1000 ölçekli kentsel tasarım yaklaşımında ise 1/5000 ölçekte oluşturulan ekolojik ve kentsel ilişkilerin insan ölçeğinde deneyimlenebilir mekânsal karşılığının oluşturulabilmesi esas alınmıştır.

4.5.1. Yapısal Analiz

Kentsel tasarımı büyük ölçüde yönlendirebilmek üzere mekânsal karakterini ortaya koyan yapısal analizler yapılmıştır. Bu kapsamda alanın tarihsel gelişimi incelenerek tarih merkez (Saburhane'den) günümüze uzanan gelişim yönü ve mekânsal katmanlaşması ortaya konmuştur. Fiziksel yapı analizleri ile ada morfolojileri kentsel doluluk-boşluk analizleri ve kat yükseklikleri ele alınmıştır. Ulaşım sistemleri, mekânın trafik yoğunlukları ve araç yoğunlukları birlikte değerlendirilmiştir. Konut, ticaret, sosyal donatı dağılımları incelenmiştir. Alanı oluşturan demografik verileri nüfus, yaş dağılımları, sosyoekonomik düzeyler ve eğitim seviyeleriyle ortaya konulmuştur. Doğal çevresel etkilerde ise topografik verileri analiz edilerek alanın yürünebilir ve fiziksel bir eşik bulunmadığı tespit edilmiştir. Tüm bu yapısal analizler, kentsel tasarım çalışma alanının fiziksel karakterini ortaya koyarak 1/1000 kentsel tasarım yaklaşımının temelini oluşturmuştur.

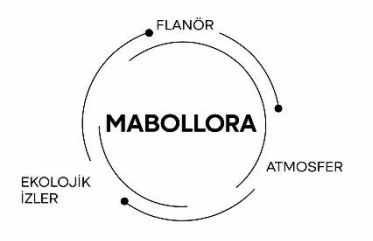

Şekil 6: 1/1000 Kentsel Tasarım Yapısal Analizler

4.5.2. Kavramsal Analiz: Flanör

Yapılan yapısal analizlerin ardından literatür araştırmaları doğrultusunda, Mabollora vizyonunun mekânsal ve deneyimsel çerçevesini destekleyecek 3 kavramsal yaklaşım üzerinde durulmuştur. Bunlar:

- Rachel Carson'ın Sessiz Bahar kitabından referans ile; doğanın birbirine bağlı bir sistem olarak işlediğine ilişkin yaklaşımı doğrultusunda **ekolojik izler**, canlılar ile çevreleri arasındaki ilişkilerin peyzajı şekillendiren süreklilikleri olarak ele alınmıştır.
- Gernot Böhme'nin **atmosfer** kavramı, fiziksel çevre ile insan algısı arasındaki etkileşim üzerinden mekânın hissedilen niteliği olduğu açıklanmış,
- Charles Baudelaire tarafından ortaya atılan ve Walter Benjamin tarafından geliştirilen **Flanör** kavramı ise şehri yürüyerek keşfeden, gündelik yaşamı gözlemleyen ve kentin atmosferiyle etkileşime giren kent gezginini ifade etmektedir.

Şekil 7: 1/1000 Kavramsal Analiz ve Mabollora

Bu üç yaklaşım ile Mabollora 1/1000 kentsel tasarım çalışması; **Flanör, Ekolojik İzler** ve **Atmorfer** kavramları etrafında şekillenen bir sistem olarak yaklaşılmıştır. Seçilen alanın farklı tarihsel, kültürel ve ekolojik katmanların çeşitli fonksiyonlara sahip olması ve bu katmanların yeşil izlerle deneyimlenmesi önceliklendirilmiştir. Flanör kavramı; çalışma alanının farklı katmanları arasında hareket eden ve mekânı gündelik yaşam içerisinde "deneyimleyen" bir kullanıcı olarak ele alınmıştır. Bu kavramdan yola çıkarak tasarım çalışma alanında ise yaya dolaşımları, ekolojik izler ve mekânsal atmosfer arasındaki ilişkilerin tasarımı deneyimlenebilir hale getirilmesi yaklaşımı benimsenmiştir.

Şekil 8: 1/1000 Kavramsal Analiz Flanör Deneyim Rotası

4.5.3. Müdahale Analizi

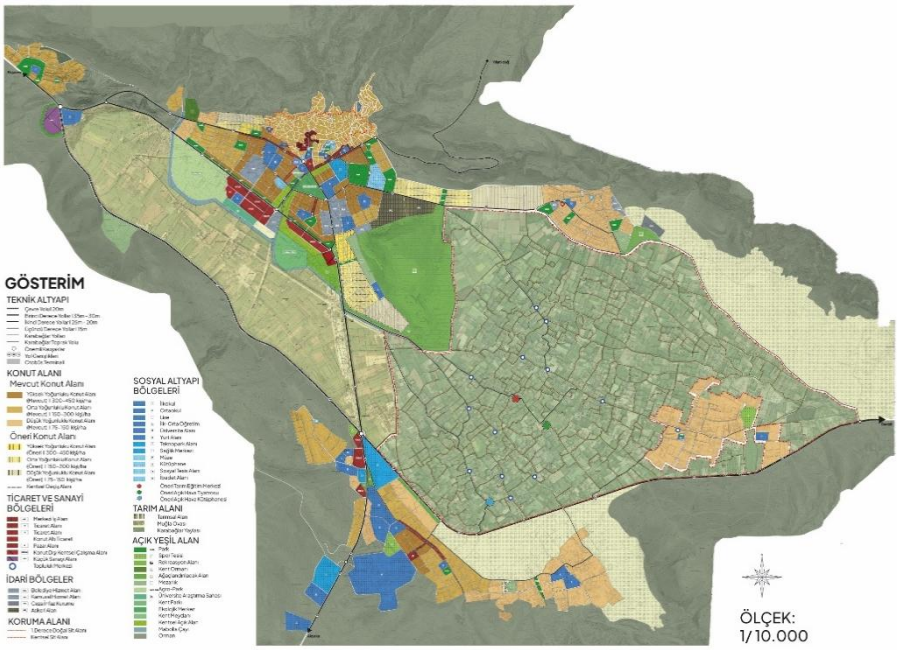
Müdahale analizlerinde, mevcut taşıt yolları, potansiyel yaya dolaşımları, kamusal alanlar ve ekolojik süreklilikler ile bu deneyimin nasıl desteklenebileceğini tartışan süreç olmuştur. Müdahale Analizleri ile çalışma alanın potansiyellerini ortaya çıkaran bir yaklaşım benimsenmiştir. Alanın mekânsal karakterini okumaya yönelik yapılan eskiz çalışmalarıyla birlikte şekillenen kentin omurga sistemleri ise ekolojik, kamusal ve ticari olmak üzere 3 ana akış belirlenip; aktif açık alanlarla veya kamusal alanlarla ilişkilenmesi üzere ele alınmıştır. Bu sayede 1/1000 ölçekli kentsel tasarım kararlarında, Mabollora vizyonunun insan ölçeğindeki mekânsal ve deneyimsel karşılığını oluşturan bir akış biçimi kurgulanmasını hedefleyen yaklaşım benimsenmiştir.

Şekil 9: 1/1000 Müdahale Analizleri

5. PLANLAMA KARARLARI

5.1. 1/5000 Arazi Kullanım Planı

Şekil 10:1/5000 Arazi Kullanım Planı

Mabollora: Muğla'daki Doğanın Ruhu vizyonu ile belirlenen stratejiler doğrultusunda doğa ve kentsel gelişimi bütüncül bir şekilde ele alan, Muğla Merkez/Menteşe ilçesini kapsayan 1/5000 ölçekli Arazi Kullanım Planı yapılmıştır.

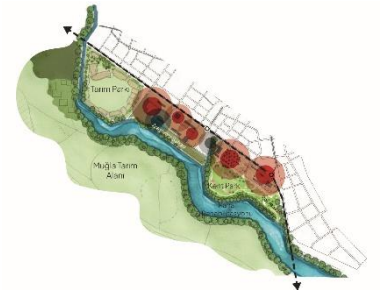
5.1.1. Ekoloji Temelli Mekansal Planlama

1/5000 Ölçekli planlama kararları kapsamında açık ve yeşil alan sistemleri; farklı niteliklerdeki doğal sistemleri, kentsel açık alanlarla birleştirerek kent içerisinde oluşturulan yeşil koridorlar ile ilişkilendirilen bir sistem oluşturulmuştur. Bu sistem içerisinde Karabağlar yaylası, Muğla Ovasında oluşturulan; Tarım parkı, Araştırma sahası, Kent parkı ve Rekreasyon alanları, Orman alanları ve Stadyum ile birlikte yeşil akslar ve yeşil odak noktaları belirlenmiştir. Böylece yeşil alanlar ise tekil ve bağımsız çalışan sistem olarak değil plan alanı bütününde süreklilik gösteren bir ağ sistemi içerisindedir.

Şekil 11:1/5000 Ekoloji Temelli Mekansal Planlama

Yapılan analizler doğrultusunda; kentlinin Karabağlar Yaylası ile kurmuş olduğu kültürel bellek, Muğla Ovası ile o kadar güçlü kurulamamıştır. Bu durum üzerinde bağı güçlendirmeyi hedefleyen stratejiler oluşturulmuştur. Kentlinin ancak deneyimleyebileceği bir mekânı benimseyebileceği düşüncesinden yola çıkarak; ovada çeşitli odak noktaları oluşturulmuştur. Aynı zamanda açık ve yeşil alan sistemleriyle bir düşünülen su sistemi ise mevcutta var olan fakat kimi bölgelerde yer altına giren dolaşımı, yüzeye çıkartarak kanalın rehabilite edilmesine; su ile açık alanların birlikte düşünülmesi gerektiğine karar verilmiştir. Plan Kapsamında farklı işlev ve karaktere sahip yeşil alan odaklarından bir diğeri ise; yeşil akslar üzerinde konumlanan ve kamusal düğüm noktası olarak ele alınan stadyum olmuştur. Tarım Parkı ile üretimi çeşitlendirerek; pazar alanları, atölyeler, deneysel üretim alanları aracılığıyla tarımsal üretimin kamusal yaşam içerisinde görünür hale getirilmesi hedeflenmiştir. Böylece Muğla Ovası yalnızca korunması gereken üretim alanı olmaktan çıkıp aynı zamanda kentsel açık alan sisteminin aktif bir parçası haline getirilmiştir. Bu doğal sistemlerin içerisinde Menteşe'nin Kötekli ilçesinde bulunan Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nin varlığından yola çıkarak bilimsel üretimi teşvik edecek ve genç nüfusu Ova ile diyalog kurabileceği bir mekân oluşturma amacıyla ise Üniversite Tarımsal Araştırma Sahası önerisinde bulunulmuştur. Orman alanlarında ise müdahale minimum düzeyde tutularak, kontrollü bir kullanım anlayışıyla kentte bakı noktaları önerilmiştir. Böylece orman, tarımsal üretim, bilimsel üretim, kanal sistemi ve kentsel açık alan sistemleri birbirini tamamlayan sistemler bütünü olarak ele alınmıştır.

Şekil 12:1/5000 Ekoloji Temelli Mekânsal Planlama

5.1.2. Kentsel Odaklar ve Sistemler

Menteşe'de farklı işlev ve kullanıcı gruplarını kapsayan hizmet odakları, birbirleriyle oluşturdukları mekânsal ve işlevsel ilişkileri doğrultusunda; kentsel omurga sistemini destekleyen çekirdeklerle ele alınmıştır. Bu çekirdekler; kamusal odakları, yeşil odakları, yaya ve toplu ulaşım araçları ile birlikte birbirleriyle ilişki içerisindedirler. Bu odaklar, kentsel hareketlilik ve kamusal kullanımın sürekliliğini sağlayacak şekilde kurgulanmıştır. Vizyon doğrultusunda; gündelik yaşamın kapsayıcılık ilkesine bağlı olarak oluşturulan, farklı kullanıcı gruplarını çeşitlendiren kentsel hizmet ağı oluşturulmuştur. Böylece kent içerisinde kentsel akışın birbirine eklemlendiği bütüncül bir omurga sistemi sağlanmıştır. Bu kapsam doğrultusunda ise; Stadyum, Hastane, Kışla Parkı, Kent Parkı, Tarım Parkı, Kamusal Servis Odakları gibi çeşitli odaklar birbirleriyle kentsel omurgalar etrafında şekillenmiştir.

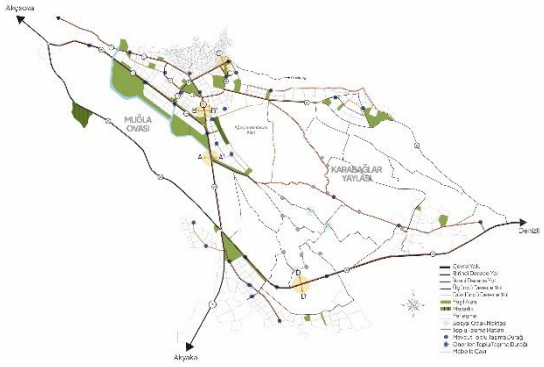

Şekil 13: 1/5000 Kentsel Odaklar *Şekil 14: 1/5000 Kentsel Omurgalar*

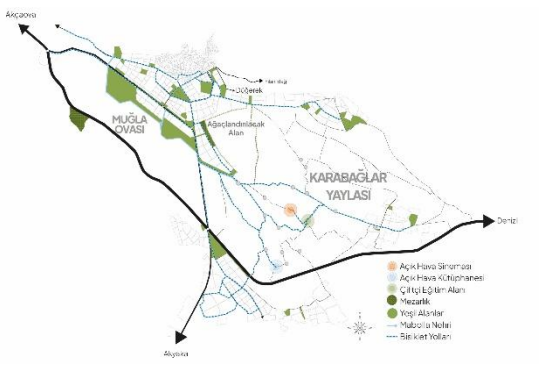
5.1.3. Ulaşım Sistemi

Ulaşım sistemi, 1/5000 ölçekte kentsel hareketliliği ve özellikle Kötekli – Düğerek gibi yerleşimlerle ilişkisini güçlendiren sistemde ele alınmasına karar verilmiştir. Kent içi hareketliliği destekleyen mevcut duruma alternatif toplu ulaşım hatları kurgulanmıştır. Kentsel omurgaları destekleyen hatlarla birlikte ele alındığında hiyerarşik bir yol ağı sistemi oluşturulması gözetilmiştir. Ring yolu kent bütünüyle bağlantıları üstlenirken, Atatürk Bulvarı, temel trafik akışını sağlayan ve Kötekli ile merkezi bağlayan birincil kentsel aks olarak belirlenmiştir. Kötekli'deki üniversite varlığından, üniversite öğrencilerini gözeterek mevcut hat üzerindeki toplu taşıma kapasitesinin arttırılması önerilmiştir. Zübeyde Hanım Bulvarı'nda ise Atatürk Bulvarı'na kadar uzanan ve doğrudan kent merkezine taşıyan akslardan birisi olarak düzenlenme önerilmiştir. Alternatif ulaşım modlarıyla birlikte taşıt bağımlılığını azaltılması ve daha sürdürülebilir, düşük karbon emisyonu sağlanmasını hedefleyen kentsel hareketlilik kurgulanması hedeflenilmiş; mevcut bisiklet güzergâhlarına eklemlenmiş bisiklet güzergâhları

önerilmiştir. Kent merkezi, Kötekli, Karabağlar yaylası arasındaki bağlantıları güçlendirmeye yönelik yeşil ve açık alan sistemleriyle ilişkiler kurabilen modlar belirlenmiştir.

Şekil 15: 1/5000 Karayolu Ulaşım Ağı

Şekil 16: 1/5000 Bisiklet Güzergâhları

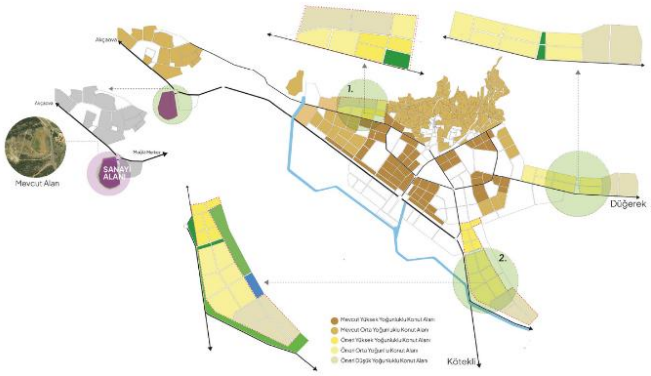
5.1.4. Konut Sistemi

Muğla Merkez/Menteşe nüfusu gözetilerek ve konut sisteminde mevcut yerleşim dokusundan yola çıkılarak; gelişme eğilimlerine ve çevresel özelliklerine bakılarak konut müdahale biçimleri kurgulanmıştır. Bu doğrultuda mevcut konut dokusunun yeniden dönüşümüne yönelik kentin kuzey ve güneyinde bulunan dönüşüm alanları ve kent ile Düğerek gelişimi arasında bulunan yapılaşmamış alanda ise kentsel gelişim alanı olarak belirlenen bölgelerde yeni konut alanları yoğunluğa göre belirlenmiştir.

Kent içerisinde bulunan Küçük Sanayi Sitesi alanı; çevresindeki değerlerle birlikte ele alındığında güney ve batı taraflarında Karabağlar yaylası ve Muğla Ovası bulunmaktadır. Bu durum Muğla'nın sahip olduğu ekolojik nitelikleri zedelemekte olduğundan, mevcut Küçük Sanayi Sitesi'nin dönüşüm bölgesi olması önerilmiştir. Karabağlar yaylasının girişi niteliğindeki bu alanı kentin merkezinden uzaklaşıldıkça yoğunluğunun azaltılması gözetilerek yeni bir konut alanı önerilmesi kararı alınmıştır. Karabağlar Yaylası'nın girişi olarak ele aldığımız bu bölgede ise Ova ve Karabağlar yaylası bölgelerine yeşil tampon bölgeler oluşturulmuştur.

Bir diğer dönüşüm bölgesi ise kentin kuzeyinde bulunan mekânsal ve sosyal sorunların yoğunlaştığı bölge olarak ele alınmıştır. Yüksek, orta ve düşük yoğunluklu konut alanları bu bölgede bir arada kurgulanarak çeşitli bir yerleşim alanı oluşturulmuştur. Alanın kuzeyi orman ve topografik eşiklerden oluşmakta, doğusunda ise kentsel sit alanı bulunmaktadır. Bu sebeple; dönüşüm alanın ihtiyaçlarına ve çevresine uygun bir yerleşim dokusu oluşturulmasına karar verilmiştir.

Yeni gelişim bölgesinde ise Düğerek yerleşimi koridoru boyunca kentsel büyümenin kontrollü ve kademeli şekilde gelişimi yönlendirilmesi esas alınmıştır. Orta ve düşük yoğunluklu konut gelişimi beklenilen bu bölgede ise yüksek yoğunluk önerilmemesinin sebebi gelişim alanının güneyinde Karabağlar Yaylası'nda bulunan nitelikli tütün tarlalarının varlığı olmuştur. Böylece amaçlanan orta ve düşük yoğunluklu konut alanı yerleşim dokusunun devamlılığını sağlarken aynı zamanda çevresiyle de uyumlu bir konut alanı oluşturularak kente eklemlenmesi öngörülmüştür.

Şekil 17: 1/5000 Yerleşim Sistemi

5.1.5 Nüfus Projeksiyonu

Menteşe'nin doğal yapısı, planlama sürecinde temel bir kimlik unsuru olarak ele alınmış ve bu doğrultuda nüfus gelişimi değerlendirilmiştir. Yapılan analizler gösteriyor ki, Muğla ilinin diğer ilçeleri yerleşim açısından oldukça yoğun bölgeler oluşturuyor. Menteşe için hazırlanan 1/5000 ölçekli imar planında ise, kentsel büyümenin doğal ve tarımsal alanlar üzerindeki baskısını artırmadan, mevcut yapılaşma ve gelişme potansiyelleri dikkate alınarak kontrollü bir büyüme önerilmiştir. Bu kapsamda, 2025 yılında 90.000 kentsel ve 30.000 kırsal olmak üzere toplam 120.000 olan nüfusun, plan kararları ve stratejiler doğrultusunda 2050 yılında kentsel nüfusun 120.000'e, kırsal nüfusun ise 45.000'e ulaşması beklenmekte, toplamda 165.000 kişiye varacağı öngörülmektedir. 25 yıl içinde kent nüfusunun 45.000 kişi artması planlanırken, kentsel gelişimin tarımsal üretimin sürekliliği ve doğal çevrenin korunmasıyla uyumlu, kentsel altyapı hizmetlerine uygun şekilde yönlendirilmesi hedeflenmiştir.

		Kentsel Nüfus	Kırsal Nüfus	Toplam Nüfus
2025	Mevcut	90.000	30.000	120.000
2050	Öneri	120.000	45.000	165.000

Şekil 18: 1/5000 Menteşe Nüfus Projeksiyonu

5.2. 1/1000 Kentsel Tasarım

Şekil 19: 1/1000 Ölçekli Kentsel Tasarım

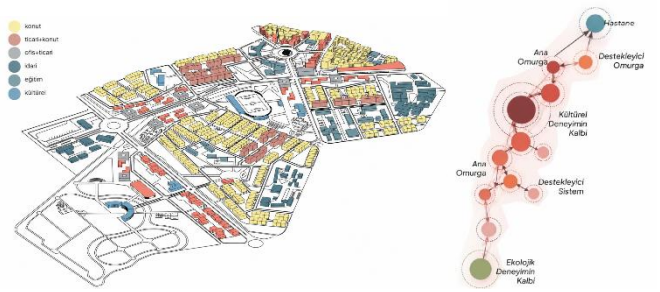
1/5000 ölçekte hazırlanan Mabollora vizyonu kent planı kapsamında, kentin gündelik yaşam bölgesi içerisinden Merkez/Menteşe'de bulunan Saburhane tarihi sit alanı, kentsel yerleşim alanı ve Muğla Ovasının bir arada bulunduğu bölgeleri kapsayan kuzey-güney ekseninde bir çalışma alanı seçilmiştir. Alanın mekânsal kurgusunu analizlerle ortaya koyarak, Flanör gözünden alanın farklı deneyimsel odakları ortaya konulmuştur. Bu bağlamda eskiz çalışmalarıyla 3 omurga potansiyeli ortaya çıkmış ve mekânsal düzenleme kararları alınmıştır. Alandaki çalışmalar; arazi kullanımı, açık ve yeşil alan sistemi, kamusal odaklar, yaya dolaşımları ve mekânsal karakterler alt başlıklarıyla hazırlanmıştır.

5.2.1. Arazi Kullanımı

Arazi kullanım kararları, mevcut durum analizinden veriler ile geliştirilmiştir. Alan içerisindeki Saburhane Sit Alanı arazi kullanımı korunmuştur. Koruma alanı dışı çalışma alanı ise müdahale analizinden gelen kamusal, yeşil ve ticaret omurgaları etrafındaki ilişkiler üzerinden ele alınmıştır. 1/5000 ölçekli plan kararları doğrultusunda kentsel kalp olan stadyum çevresi, kültürel ve sosyal kullanımlar ile bu kullanımların erişilebilirlikleri ile tekrardan düşünülmüştür. Bu kentsel sistemdeki mekânsal katmanlaşma ve kullanım çeşitlilikleri ise omurga sistemiyle bütüncül olarak kurgulanmıştır.

Zübeyde Hanım Caddesi bu noktada ana yeşil omurga olarak kurgulanmış; iki ana odak olan Saburhane ve Muğla Ovası'nın ilişkisini güçlendirmesi hedeflenmiştir. Destekleyici alt omurga ile tasarımı yönlendirmeyi hedefleyen bir omurgalar sistemi oluşturulması gözetilmiştir. Bu sistem içerisinde Kültür Merkezi, Doğa Müzesi, Kütüphane, Hastane, Anadolu Parkı, Spor Alanları ve mevcut Cumhuriyet Meydanıyla kamusal odaklar etrafındaki ilişkiler

peyzaj kullanımı, geçirgen zemin ve yaya dolaşımları ile desteklenmiştir. Konut alanları ise farklı yoğunluk ve kullanımlarla bu odaklar çevresinde yerleşimler olarak belirlenmiştir. Mevcut kentsel dokuya uyumlu sistemle entegre çalışabilecek kullanım sürekliliği gözetilmiştir. Böylece arazi kullanım kararları, Mabollora vizyonu doğrultusunda ekolojik, sosyal ve kamusal kullanımların birbirini desteklediği bütüncül mekânsal bir sistem olarak ele alınmıştır.

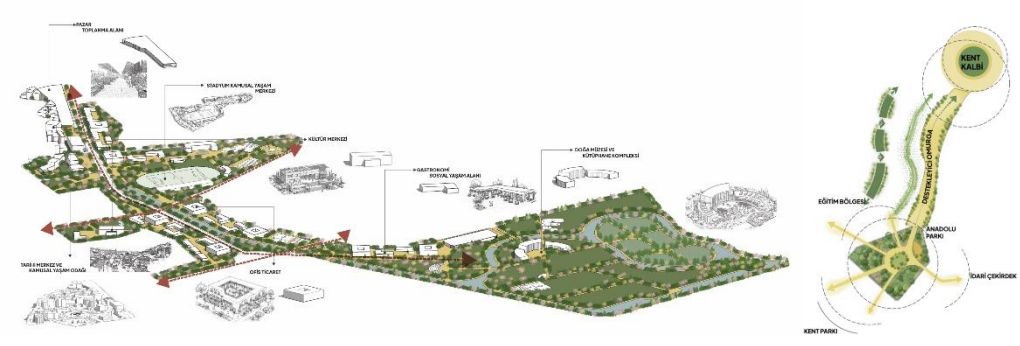
Şekil 20: 1/1000 Ölçekli Arazi Kullanımı

5.2.2. Açık ve Yeşil alan Sistemi

Açık ve yeşil alan sistemi, Kentsel tasarım alanı içerisindeki ekolojik değerlerle kamusal ilişkilerin sürekliliğini sağlayacak biçimde ele alınmıştır. Bu sistem içerisindeki kamusal odakları birbirine bağlayan yeşil omurga ve aktif yeşil odaklar tasarlanmış; yaya dolaşımı ise oluşturulan geçirgen yüzeylerle tasarımda yeşil sistem ve peyzaj kullanımı ile birlikte kurgulanmıştır.

5.2.2.1. Omurga Sistemi

Omurga sistemi; mekânsal katmanlaşma olarak ifade edilen sistemde tarihsel-kentsel-ekolojik bölgeleri birbirine bağlayan döngü içerisinde ele alınmıştır. Bu doğrultuda ise yeşil omurga; tarihi merkezden başlayarak Zübeyde Hanım Caddesi boyunca kanal sistemi ile güneydeki Muğla Ovası'na uzanmaktadır. Stadyum ve Kent Parkını birbirine bağlayan bu iki odak arasında; ana omurgayı destekleyen alt omurga sistemi fikri geliştirilmiştir. Alt omurga idari ve eğitim çekirdeklerine uzanarak farklı kentsel işlevler arasındaki bağlantıyı kurmaktadır. Mevcuttaki Anadolu parkı, tasarım sürecinin bir parçası olup korunarak; alt omurga sisteminin yeşil odak merkezini oluşturmuştur. Böylece omurga boyunca farklı mekânsal karakterlere sahip odaklar; bulundukları çevrenin kullanımı gözetilerek birbirleriyle ilişkilendirilmiştir. Bu sistem içerisinde yeşil alanlar, kamusal odaklar ve ekolojik izler bir bütün oluşturup; yayanın hareketini, sosyal etkileşimini destekleyen ve deneyimlenen bir mekânsal ağ oluşturulmuştur. Böylece Omurga sistemi, Mabollora vizyonu doğrultusunda kentin kültürel ve sosyal katmanları ile kentin ekolojik ruhunu bir arada tutan; mekânsal süreklilik gösteren açık ve yeşil alan sistemi içerisinde geliştirilmiştir.

Şekil 21: 1/1000 Ekolojik Ana ve Alt Omurgalar

5.2.2.2. Yaya Dolaşımı

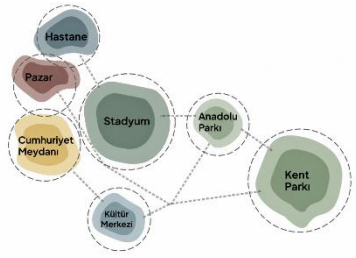
Yeşil omurga ve bu omurga üzerinde yer alan yeşil odaklar, bütüncül bir yaya sistemi olarak kurgulanmıştır. Bu yapı, kanal boyunca uzanarak kullanıcıyı tasarlanmış peyzaj ögeleriyle buluşturmaktadır. Tasarımda peyzaj ögeleri, kullanıcıların yaya dolaşımını yönlendiren ve mekânsal deneyim algısını güçlendiren temel bir faktör olarak ele almıştır. Yeşil odak sistemleri ise kullanıcıların yalnızca bir noktadan diğerine ulaşmasını değil; aynı zamanda kamusal mekanlarla entegre biçimde çalışan, erişilebilir sistemler olmasını hedeflemiştir. Bu doğrultuda, yaya dolaşımının omurga hattı boyunca şekillenen stadyum, kent parkı ve hastane gibi sosyal odakların çevresinde yoğunlaşması öngörülmüştür. Bağlantılar üzerinde oluşturulması planlanan geçirgen yüzey sistemleri ile yağmur suyunun yüzeyden toprağa süzülmesini destekleyen bir zemin yaklaşımı benimsenmiştir. Böylece yaya sirkülasyonu; ekolojik süreklilik, gölgeli alanlar, geçirgen yüzeyler ve kamusal odakları bir arada değerlendiren tasarım kararlarıyla desteklenerek kent yaşamının deneyimlenmesine olanak tanıyan bir sistem olarak geliştirilmiştir.

Şekil 22: 1/1000 Yaya Dolaşımı

5.2.3. Kamusal Odaklar

Kamusal odaklar kapsayıcılık ilkesi doğrultusunda yeniden düzenlenmiş; gündelik yaşamın yoğunlaştığı ve farklı kullanıcı gruplarının bir arada bulunabileceği alanlar gözetilerek tasarlanmıştır. Bu doğrultuda çalışma alanında farklı işlev ve mekânsal karakterlere sahip çeşitli odak noktaları oluşturulmuştur. Yeşil omurga ve yaya dolaşımlarıyla birlikte birbirini tamamlayan bütüncül bir sistem oluşturulması hedeflenmiştir.

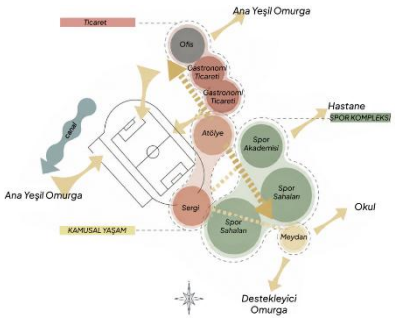

Şekil 23: 1/1000 Kentsel Kamusal Odaklar

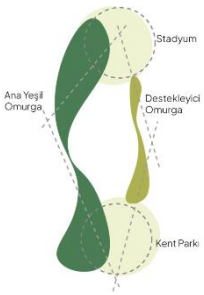
5.2.3.1. Kentsel ve Ekolojik Kalp Sistemleri

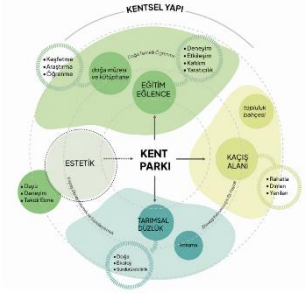
Plan kapsamında omurga sisteminin bir parçası olarak kurgulanan kentsel kalp ve ekolojik kalp sistemleri, planın iki ana odağı olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede tasarlanan odaklardan ilki olan Atatürk Stadyumu, 1/5000 ölçekli plan kararları doğrultusunda "kentsel kalp" olarak tanımlanmış; 1/1000 ölçekli tasarım kararlarında ise üst ölçek hedefleri korunarak stadyum adası içerisinde kamusal çeşitlilik barındıran mekânlar yeniden kurgulanmıştır. Stadyum adasının, maçların olmadığı günlerde kentlilerin deneyimleyebileceği açık bir kamusal mekân olarak ele alınması ve bu doğrultuda ticaret birimlerinin, spor akademisinin, atölyelerin ve sergi alanlarının bir arada bulunduğu, güçlü yaya bağlantılarına sahip bir odak noktasına dönüştürülmesi amaçlanmıştır. Bu çerçevede kurgulanan yaya bağlantılarıyla hem tarihî merkeze yönlendiren hem ana ve destekleyici omurgaya akış sağlayan hem de hastaneye doğrudan erişim imkânı tanıyan bütüncül ve merkezî bir ulaşım kurgusu oluşturulmuştur.

Sistemin ikinci odağı olan Kent Parkı; 1/5000 üst ölçek kararları doğrultusunda planlanmış ve 1/1000 ölçekli tasarım kararları ile detaylandırılmış olan ekolojik kalp odağı olarak tanımlanmıştır. Kent Parkı'nda gözetilen sistemde ise; parkın kent merkezine yakın olan kuzey tarafı eğlence bölgeleri; ovaya doğru açılan güney bölgesi ise nispeten daha sakin, kentten doğaya kaçış alanı sunacak şekilde tasarlanmıştır. Bu sistem doğrultusunda ise kent parkı kuzeyinde; pazar alanı, gençlik merkezi, ticaret birimleri, amfi tiyatro önerileri ile eğlence odağı oluştururken; parkın tam merkezi doğa müzesi ve kütüphane kompleksiyle parkın merkezi tanımlanmış; parkın doğusunda ortak üretimi destekleyen topluluk bahçeleri; güneyinde ise yürüyüş rotaları ile kullanıcıya daha sakin dolaşım imkânı sunması hedeflenmiştir.

Şekil 24: 1/1000 Kent Parkı Ekolojik Kent Kalbi

Şekil 25: 1/1000 Stadyum Kamusal Kent Kalbi

5.2.4. Ticaret

Ticaret kararları, mevcut kullanımlar üzerinden yeni kentsel odaklara göre düzenlemiştir. Kentsel Sit Alanı (Saburhane) içerisinde mevcut ticari kullanımlar olan Arasta ve Pazar alanı korunmuştur. Yapılan analizler doğrultusunda, mevcut durumdaki ticari kullanımlar Özertürk ve Recai Güreli Caddeleri üzerinden Cumhuriyet Meydanı'na uzandığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda; plan kararlarında Özertürk ve Recai Güreli Caddeleri

üzerindeki ticari akslar korunmuştur. Stadyum (Kent Kalbi) olarak tanımlanan bölge ile Hastaneye uzanan ve yine Stadyum adasından Anadolu parkına uzanan destekleyici yeşil omurga boyunca konut altı ticaret kullanımları önerilmiştir. Ana Yeşil Omurga boyunca ise Kent Parkı'na kadar uzanan ve kanal sistemi ile devamlılık gösteren ticaret aksı Kent Parkı içerisindeki öneri pazar alanı ile sonlandırılmıştır. Ana Yeşil Omurga ticaret kullanımları ise; ofis ve ticaret karma kullanımları, gastronomi kullanımları, hizmet ticaret kullanımları ile hem kullanımları hem de tasarımı çeşitlendirilmiştir. Atatürk Bulvarı boyunca ise perakende ticaret kullanımları tasarlanarak; kentin farklı bölgelerinde karma ticaret kullanımı ihtiyaçları planlanmıştır.

Böylece ticaret kararları; mevcut kent merkezinden başlayarak; stadyum ve yeşil omurgalar üzerinden kamusal odaklara uzanan, farklı ticaret birimleri ile kentsel dolaşımı ve kamusal yaşamı destekleyecek bir sistem olarak tasarlanmıştır.

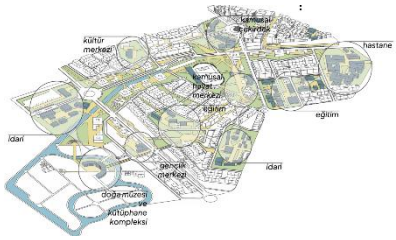

Şekil 26: 1/1000 Ticaret Dağılımı

5.2.5. Sosyal Donatılar

Sosyal donatı kararları, mevcut donatıların sürekliliği üzerinden farklı kullanıcı gruplarının kentteki erişilebilirliği ve kentsel odak noktaları ile ilişkisi üzerinden kurgulanmıştır. Mevcut durumdaki hastane adası, okul alanları, adliye, otogar ve idari bölgeler, sosyal donatı sisteminin temel bileşenleri olarak korunmuştur. Yapılan analizler sonucunda Cumhuriyet Meydanı'nın önemli bağlantı akslarından bir tanesi olan Özertürk Caddesi'nin konut bölgesi ile sonlandığı tespit edilmiştir. Tasarım doğrultusunda ise Özertürk Caddesi'nin mevcut durumda konut bölgesi olan kullanımı yerine, ana yeşil omurga ile ilişki kuran ve bölgedeki canlılığı destekleyecek olan kültür merkezi önerilmiştir. Stadyum adası içerisinde ise, spor akademisi kompleksi önerisiyle farklı kullanıcı gruplarının eğitimi ve sosyal etkileşiminin güçlendirilmesi gözetilmiştir. Kent parkına yönelik öneriler kapsamında, kütüphane ve doğa müzesi kompleksine ek olarak destekleyici yeşil omurga ile ilişkili bir gençlik merkezi önerilmiş ve özellikle genç yaş kullanıcı gruplarının sosyal yaşama katılımı desteklenmiştir.

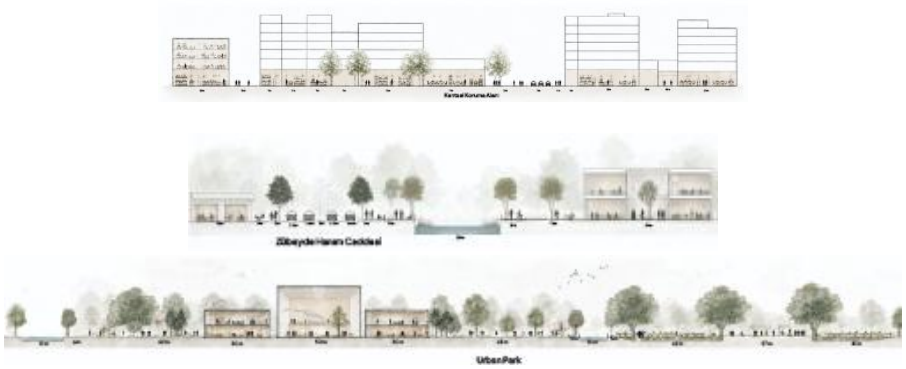
Bu sosyal donatı kararları doğrultusunda; farklı kullanıcı gruplarının ihtiyaçları ve mekânsal ilişkileri birlikte değerlendirilmiştir. Donatıların; kentsel ve ekolojik kalpler, yeşil omurgalar ve yaya dolaşımı sistemleri üzerinden kamusal yaşamın bir parçası haline getirilmesi amaçlanmıştır.

Şekil 27: 1/1000 Sosyal Donatı Dağılımı

5.2.6. Mekansal Karakterler

Çalışma alanının mekânsal karakteri, tarihsel, ekolojik ve kamusal katmanların bir arada değerlendirilmesiyle ortaya konmuştur. Kentsel tasarım kararlarının mekânda oluşturduğu farklı atmosferleri ortaya koymak üzere çalışma alanı boyunca kesitler ve üç boyutlu modelleme çalışmaları hazırlanmıştır. Saburhane'nin tarihsel dokusundan başlayıp Zübeyde Hanım Caddesi boyunca uzanan mekânsal süreklilik; ana yeşil omurga hattı boyunca devam eden ticaret kullanımları ve destekleyici alt yeşil omurga sistemi içerisindeki konut altı ticaret kullanımları aracılığıyla kent parkına bağlanmaktadır. Bu doğrultuda, çalışma alanı içerisinde doğal ve kamusal yaşamın mekânsal değişimi ortaya konulmuştur. Oluşturulması hedeflenen bu sistem içerisinde farklı mekânsal katmanların birbirinden kopuk değil, farklılaşan karakterlerle birlikte süreklilik oluşturan bütüncül bir akış olarak deneyimlenmesi amaçlanmıştır.

Şekil 28: Saburhane, Zübeyde Hanım Caddesi, Kent Parkı

Şekil 29: 1/1000 Modelleme

5.2.7. Nüfus Projeksiyonu

1/1000 ölçekli 135 hektarlık kentsel tasarım alanında 2050 yılı için; 4.416 yapı birimi oluşturulmuştur. Bunlardan 237'si yalnızca konut, 39 adeti konut altı ticaret birimlerinden oluşmaktadır. Mevcut hane halkı büyüklüğü ortalaması 2.6 kabul alındığında toplam 11.480 kişilik bir nüfus öngörülmektedir. Nüfusun alan içindeki dağılımı değerlendirilirken konut alanları ile kamusal ve ticari kullanımlar dikkate alınmıştır ve kentsel odaklar etrafında, erişilebilir bir sistem içerisinde yerleşmesi hedeflenmiştir. Konut alanlarında dört katlı yapılaşma öngörülmüş ve yapı başına toplam 1.120 m² inşaat alanı hesaplanmıştır. Konut altı ticaret alanlarında ise 384 m² taban alanı zemin katta ticarete ayrılmış; üst katlardaki konutlarla birlikte beş katlı yapının toplam inşaat alanı 1.920 m² olarak belirlenmiştir. Böylece nüfus projeksiyonu, yalnızca yapılaşma kapasitesini belirleyen bir değer olarak değil, önerilen kentsel tasarım alanı içerisinde mekânsal ve sosyal kapasiteleri destekleyen bir unsur olarak değerlendirilmiştir.

Şekil 30: 1/1000 Çalışma Alanı Konut Dağılımı

NÜFUS	
Çalışma Alanı	**135 ha**
Yapı Birimi	**4.416**
Hanehalkı	**2.6**
Çalışma Alanı Toplam Nüfus	**11.480**

Şekil 31: 1/1000 Nüfus Projeksiyonu

KAYNAKÇA

Carson, R. (2011). *Sessiz bahar* (Ç. Sunay, Çev.). TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları. (Orijinal çalışma basım tarihi 1962)

Cesur, H. C., ve Karakaya Ayalp, E. (2023). *Muğla Karabağlar Yaylası'nın kadim üretim ve peyzaj değerlerinin dünya kültürel peyzaj alanları çerçevesinde değerlendirilmesi. Geographies, Planning & Tourism Studios, 3*(1), 24–39. https://doi.org/10.5505/gpts.2023.68077

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Muğla İl Müdürlüğü. (2022). *Muğla ili çevre durum raporu* [Rapor]. https://ced.csb.gov.tr/mugla-ili-cevre-durum-raporu-i-96407

Çukur, F., ve Çukur Tayfun, A. (2017). Coğrafi işaretli ürünlerin kırsal kalkınma açısından değerlendirilmesi: Muğla ili örneği. *Tarım Ekonomisi Dergisi, 23*(2), 187–194. https://doi.org/10.24181/tarekoder.364914

Erten, H. (2018). *Muğla geleneksel konut mimarisi üzerine bir inceleme: Saburhane evleri örneği.* Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Yayınları.

Frankl, V. E. (2019). *İnsanın anlam arayışı* (S. Budak, Çev.). Okuyan Us Yayınları. (Orijinal çalışma basım tarihi 1946)

Muğla Planlama Ajansı. (2025a). *Bölgesel çiftçi raporu: Çiftçilerin gözünden tarımsal sürdürülebilirlik: Çiftçilikte ekonomik, sosyal ve çevresel faktörler TR32 bölgesi (Aydın, Denizli, Muğla) örneği* [Rapor]. https://www.muglaplanlama.com/arastirma-raporu/bolgesel-ciftci-raporu-ciftcilerin-gozunden- tarimsal-surdurulebilirlik

Muğla Büyükşehir Belediyesi. (2025a). *Kentlerin gözünden kent ve gelecek* [Rapor]. https://www.muglaplanlama.com/

Muğla Büyükşehir Belediyesi. (2020). *Muğla kent belleği ve Saburhane bölgesi rölöve–restorasyon raporu* [Rapor].

Soja, E. W. (1996). *Thirdspace: Journeys to Los Angeles and other real-and-imagined places.* Blackwell.

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2020b). *Muğla ili temiz hava eylem planı (2020–2024)* [Rapor]. https://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/icerikler/mugla-temiz-hava-eylem-plani-2020-2024.pdf

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, Muğla İl Tarım ve Orman Müdürlüğü. (t.y.). *İstatistikler.* 15 Ekim 2025 tarihinde https://mugla.tarimorman.gov.tr/Menu/115/Istatistikler adresinden erişildi.

Yörür, N., Altınörs Çırak, A., Sılaydın Aydın, B., İnceköse, Ü., Erduran Nemutlu, F., Aydın, G., Atatanır, L., ve Yorulmaz, A. (2018, 27–29 Nisan). Türkiye'de özel proje alanı (ÖPA) olarak belirlenen tarım alanları için koruma temelli planlama yaklaşımı önerisi: Muğla Ovası örneği [Bildiri metni]. *TMMOB Şehir Plancıları Odası 8. Şehircilik Kongresi.* https://doi.org/10.14744/planlama.2018.52533